

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Maročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.958.

LETO XIII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 6. maja 1930.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 54.

Protestno gibanje v Švici proti ameriškemu protekcionizmu.

Zaščitne carine, ki jih namerava uvesti Amerika, bi zadele v občutni meri celo vrsto važne švicarske eksportne industrije, kakor produkcijo ur, čevljarstvo, industrijo in pletilno industrijo. Radi tega je nastalo v Švici mogočno protestno gibanje proti nameravanemu povišanju carin v Združenih državah. To gibanje se je zelo poostriilo in je privedlo že na več mestih do bojkota napram ameriškemu izdelkom. Zvezna vlada se nahaja v težkem položaju nasproti obupnim klicem domače industrije. Švica ima z Združenimi državami, kar se tiče trgovskih zvez, samo načelo največje pogodnosti; posamezne carinske pozicije pa sploh niso določene. Med tem ko Združene države tudi napram drugim državam ne poznajo nobene določitve carinskih pozicij, je Švica sklenila z različnimi državami tarifne pogodbe, v katerih je tem državam priznala marsikatero carinsko znižanje. Od teh vezanih, nizkih carin imajo koristi tudi Združene države radi načela največje pogodnosti, ne da bi Švica pri tem mogla nasproti Združenim državam dobiti kake kompenzacije. Povišanje švicarskih carin, ki naj bi v svojo represalijo zadele ameriško eksportno blago, ki gre v Švico, kakor automobile, pisalne stroje, registrarne blagajne itd., bi imelo

za posledico odpravo razmerja največje pogodnosti in s tem carinsko vojno na celi črti.

V ožigled današnje situacije in razpoloženja je verjetno, da se za enkrat ne bo tangiralo trgovsko-pogodbenega razmerja, pač pa se pojavlja na podlagi privatne inicijative enotno obrambeno gibanje v obliki bojkota proti ameriškemu blagu. Interesenti urarske industrije so tak sklep že napravili. Tudi v St. Gallen, ki je centrum težko prizadete švicarske tekstilne industrije, se opaža podobno gibanje, ki je predvsem naperjeno proti naročilom ameriškega bencina. V Ženevi, kjer se je vršil sestanek zastopnikov tamkajšnje trgovske zbornice z zastopniki glavnih organizacij zapadno švicarske industrije, se tudi pripravlja splošno protestno gibanje. Švicarski zvezni svet, katerega dohaja številne pritožbe iz različnih ogroženih gospodarskih krogov, se je sestal v četrtek na izredno zasedanje v svrhu proučitve na novo nastalega položaja. Zvezni svet je na tej seji sklenil pozvati švicarskega poslanika v Združenih državah, naj opozori vlado na katastrofalne posledice, ki jih bo imelo povišanje carin na švicarsko eksportno industrijo.

Upajmo, da bo protestno gibanje švicarjev uplivalo na ameriško vlado, kajti sicer je mogoče, da se iz tega izčrpi enotna akcija evropskih gospodarskih krogov proti Ameriki, s čimer Švicarji tudi že grozijo.

Ruska konkurenca.

V poslovnem poročilu švedske delniške družbe vžigalic (Svenska Tändsticks) v Stokholmu se povdarja močan vpliv ruske konkurence na tržišču vžigalic. Potem ko je omenjena družba že več let pokrivala približno 5 % svoje potrebe na tretetliki v Rusiji, je naenkrat Rusija zaprla izvoz tretetlike. Toda družba je to izgubo ruskega blaga brez truda pokrila iz drugih virov. Propaganda proti švedski delniški družbi vžigalic, ki je bila od strani Rusije v več državah organizirana, ni menda, kakor poslovno poročilo izrecno povdarja, veliko koristila pospeševanju izvoja ruskih vžigalic, pač pa je švedska družba morala skleniti pogodbe v raznih državah, s katerimi je podelila državam kredite, da se na ta način obvaruje pred rusko konkurenco. Eksport ruskih vžigalic je po oficijelnih statistikah dosegel v gospodarskem letu 1928-1929 samo vrednost 6.107.000 rubljev. Radi nevarnosti dumpinga iz ruske strani

je vendar opažati v posameznih državah, kakor v Združenih državah, Avstraliji, Belgiji itd. gibanje, da se uvoz vžigalic prepreči z zvišanjem carine na uvoz vžigalic. Anglija ni sicer podvzela nikakih varnostnih ukrepov proti ruskemu uvozu vžigalic, toda ker se na angleškem trgu zahteva kvalitativno prvovrstno blago, se dosedaj Rusom ni posrečilo izvoziti večjih količin v Anglijo. Nemčija je leta 1929 absorbirala približno polovico ruskega izvoza, toda sedaj je nemški trg radi monopolne pogodbe z omenjeno švedsko delniško družbo za Rusijo zaprt.

V Združenih državah nameravajo povečati uvozno carino na navadne vžigalice od 8 na 20 centov. Avstralija je dosedanj že itak visoko carino na švedske vžigalice zopet povečala.

Te visoke carine bodo imele za posledico, da se bodo tako v Združenih državah kakor tudi v Avstraliji proizvajale v večji meri vžigalice.

Jugoslovanske železnice.

Predvojna Srbija je imela pred vojsko 928 km normalnotirnih in 454 km ozkotirnih železnic. Avstrijski in ogrski deli sedanje Jugoslavije so jih imeli precej več, in tudi Bosna-Hercegovina jih je imela še precej. Zraven so prišle še nove gradbe, tako da je razpolagala Jugoslavija 1. jan. 1930 s 6886-6 kilometri normalnotirnih in 2339-4 km ozkotirnih železnic (po 0-76 in 0-60 m). To so železnice v državnem obratu. Zanimiv je tudi razvoj v številu lokomotiv in vagonov: lokomotiv je bilo leta 1922 2294, l. 1926 2511, na koncu leta 1929 2597; osebnih vagonov 4381, 5478, 5646; tovornih vagonov 48.828, 58.111, 60.598.

Gradbeno delovanje je označeno po sledečih številkah: od leta 1919 do konca leta 1927 je bilo zgrajenih 517 km normalnega tira, 110 km ozkega tira po 76 cm in 160 km ozkega tira po 60 cm; v letih 1928 in 1929 je prišlo zraven še

ca 250 km. Za nove gradbe potrebni zneski v letih 1919 do 1930 so dosegli vsoto ca 1400 milijonov dinarjev.

Velik je gradbeni program za bodoča leta; izdelan je bil od strokovnjakov na državni konferenci v začetku leta 1927. Obsega 56 novih normalnotirnih in 14 ozkotirnih prog. Predlaganih je bilo vsega skupaj 8102 km, ki bi jih izgradili v dveh gradbenih dobah. Prva doba: 5099 km in sicer 4248 km normalnotirnega tira ter 761 km ozkega tira; druga doba: 3093 km = 2303 km + 790 km. Vse železniško omrežje bi po izgradbi vsega programa merilo ca 18.000 km. Skupni stroški tega programa so proračunjeni na 26 milijard dinarjev; za prvo dobo 15 milijard, za drugo 11. Zakonito določenih je doslej samo ca 1800 km, med njimi delne proge Jadranske železnice (Beograd - Kragujevac - Kraljevo - Raška - Mitrovica - Priština - Peć - Andrijević - Belopolje - Kolašin - Podgorica - Kotor).

Jugoslavija in Avstrija.

Spričo obnovitve trgovinsko-političnih pogajanj med Jugoslavijo in Avstrijo nas zanima razvoj trgovine med obema državama v zadnjih letih. Bil je za Avstrijo po večini prav ugoden, kakor nam kaže sledeča avstrijska statistika, v milijonih šilingov:

	Iz Jugoslavije v Avstrijo	Iz Avstrije v Jugoslavijo	+ ali - za Jugoslavijo
1925	135	177	- 42
1926	166	153	+ 13
1927	176	156	+ 20
1928	128	163	- 35
1929	131	167	- 36

Torej je naša trgovska bilanca v razmerju do Avstrije zelo pasivna. Aktivnost let 1926 in 1927 je izenačena že s pasivnostjo leta 1925. To je tem značilnejše, ker je import Avstrije iz Jugoslavije prav izdaten, zlasti v agrarnih produktih in v lesu.

Uvoz Avstrije iz Jugoslavije v milijonih šilingov
1928 Jan.—sept. 1929

Živa živina	49.6	28.5
Zito	16.3	7.1
Meso	9.3	7.3
Jajca	4.4	5.1
Lan, konoplja, džuta	5.6	3.1
Les	5.7	6.3
Surove kovine	3.8	3.2
Moka	1.9	0.5

Navedene številke nam pravijo, da mora jugoslovanska delegacija gledati v prvi vrsti na to, da doseže olajšave v eksportu živine; tu pridejo posebno v poštev prašiči in goveja živina. Jasno je, da bo morala Jugoslavija gledati tudi na svojo mlado industrijo in jo po možnosti ščititi. Poglejmo še:

Eksport Avstrije v Jugoslavijo v milijonih šilingov
1928 Jan.—sept. 1929

Surovo in staro železo	2.6	2.5
Bombaževa preja	10.7	7.4
Bombažovo blago	15.0	11.4
Volnena preja	9.0	7.0
Volneno blago	3.4	3.1
Svileno blago	5.8	4.1
Papir	9.7	7.1
Papirno blago	3.3	2.5
Železnina	25.7	17.5
Stroji	10.6	7.3

Industrijski predmeti, ki jih hoče Jugoslavija posebno zaščititi, so železnina, bombažovo blago in papir. Gornje številke nam pravijo, da bo boj za te postavke hud, ker so baš ti predmeti med prvimi izvoznimi predmeti Avstrije v Jugoslavijo.

V prvem letošnjem četrtletju se je bilanca preokrenila Jugoslaviji v prilog; naš izvoz v Avstrijo je izkazan z 38.9 milijoni šilingov, izvoz Avstrije v Jugoslavijo s 34.8 milijoni, naša aktivnost s 4.1 milijona šilingov. V prvem lanskem četrtletju smo bili pasivni za 8.100.000 šilingov.

MEDNARODNI BIRO ZA KAVO.

Špansko poslanstvo v Beogradu priobčuje, da se je v zmislu za tropično proizvodnjo in kavo osnoval v Sevilji 1929 leta »Mednarodni biro za kavo« s sedežem v Madridu, v katerem smejo biti zastopane vse države po številu delegatov, ki bo določeno sorazmerno s produkcijo odnosno konsumom kave v dotični državi.

Svrha tega organa je proučevanje problemov, ki so v zvezi s svetovno proizvodnjo, prevozom, carinami in potrošnjo kave. Biro bo izdal tudi posebno revijo.

A. Ogris:

Zmisel trgovinske politike.

(Nadaljevanje.)

Da učinkujejo vplivi, ki izvirajo iz rednih ter pogostih stikov med različnimi gospodarstvi, na domačo produkcijo in potrošnjo, na socialne razmere, na splošno blagostanje ter na kulturne možnosti, in da so kakor politično tako socialno pomembni, je jasno; kakor prinašajo lahko ogromne koristi, morejo posledice njih škodljivosti za posamezna narodna gospodarstva biti takšne prirode, da ogražajo samostojnost države in narodovo samobitnost, njegovo politično in kulturno svobodo. Državi nastane dolžnost, postaviti se za življenske narodove interese proti tem vplivom v bran. To stori deloma s sredstvi močanske, deloma s sredstvi trgovinske politike, kakor kaže biti pač uspeh bolj siguren, in obrača svoje prizadevanje v smer, v kateri so nasprotujoči odpori najmanjši. Noben narod ne more trpeti, da mu sosedov dumping ubije domačo obrtnost, ali da se zaradi cenene delovne moči v prekmorskih deželah lastni kmečki stan pogreza v bedo ali da sosedna država stavi ovire na pot k velikim tržnim središčem; tega ne more dopustiti enostavno zato, ker bi se sicer omajali temelji, na katerih stoji.

Bližji cilji, h katerim stremi trgovinska politika, so v splošnem: politična samostojnost, ohrana narodove samobitnosti in svobode, gospodarska samodovoljnost, materialno blagostanje in primerno visoka stopnja prosvetne kulture. Nje vse je treba udeleževati hkrati, vzporedno, ker se uspehi na nobenem posameznem iz teh področij ne dajo vzdržati trajno, ako ne najdejo opore v drugih. Med imenovanimi magistralnimi cilji trgovinsko-politične prakse gre prvenstvo močanskemu položaju države. Ako naj si narod z gospodarskimi priditimi utira pot k vrhovnim ciljem, mora najprej utrditi politični obstoj in svobodo vnanje organizacije, ki je istovetna z državo. Obrana države je važnejša kakor bogastvo, pravi celo A. Smith, največji apostol mednarodne trgovinske svobode. Očuvati politično svobodo pa postaja tim zapletenejša naloga, čim bolj pridobiva demokratična misel na veljavi in čim bližje primika prometna tehnika narod k narodu. Ta močanska politika ne pomenja gospodovanja nad drugimi, na vsak način pa ohranitev dejanske in ne samo juridične ravnopravnosti v občestvu držav. Svoboda lastne inicijative se mora očuvati. Da je stremljenje po moči in čim večji veljavi v družbi držav glavna miselvodnica trgovinske politike, dokazuje njena zgodovina več ko dovolj. Po tej plati trgovinska politika ni nič drugega, kakor medsebojna borba držav za gospodarski obstanek. Močanska politika in gospodarska politika, obe ste navezani druga na drugo. Narod, ki izgubi gospodarsko samostojnost, tudi politično težko ohrani, narodi pa, ki se osvobodijo politično, si prizadevajo na vso moč osvoboditi se še gospodarsko. Ta težnja je obča in nezavisna od notranjepolitičnih položajev. V tem so si komunistične vlade edine s kapitalističnimi, napredne s konzervativnimi: razlike so le v izbiri sredstev in v metodah.

Materialna podlaga državne moči sta prebivalstvo in njegova imovitost. Zato sta deležna prednostne pažnje vinske politike. Problemi, katere ji

treba, in naj pride še tako drago, ohraniti. Višje število državljanov pomeni večjo armado, več delovnih rok, več davčnih zavezancev, več možnosti produkcije. Če se redči naseljenost, vseeno ali zaradi izseljevanja ali prevelike umrljivosti, peša tudi politična moč. To je treba preprečiti z vsem, kar zgošča naseljenost in nudi prirastku možnost, ostati doma in se preživljati v mejah rodne države. Ohraniti oz. pridobiti številčno močno prebivalstvo je druga vodilna ideja trgovinske politike. Problemi, kateri ji stavi ta briga, prikazujejo kaj različno in menjavo lice, kakoršno je pač razmerje med gostoto obljudenosti, naravo ozemlja in stanjem produkcije; v tem ogledu so majhne države v dosti težavnejšem položaju kakor široki imperiji, gospodarsko razvite dežele v ugodnejšem nego dežele, kjer se obrtnost nahaja še v prvih početkih. Če je pa izbirati med alternativama: ali več čeprav obrtno in kulturno manj izdatnega prebivalstva ali manj pa zato gospodarsko in kulturno visoko razvitega prebivalstva, pada iz političnih razlogov danes odločitev še skoraj zmiraj za prvo. Dasi prizadeva ravno trgovinski politiki vse polno težav, velja danes še načelo čim gostejše naseljenosti.

Iz skrbi za ohranitev prebivalstva nastajajo trgovinski politiki nadaljne naloge, namreč kako vstvarjati naraščajočemu prebivalstvu nove možnosti prehrane v poljedelstvu, obrti in industriji, in osobito, kako razviti poslednjo, ako rodovitne zemlje ni več na razpolago. Države, ki so pretežno agrarne in so v industriji tehnično ter organizatorično zaostale, se znajdejo pred vprašanjem: kako ohraniti razvijajočo se obrt in industrijo pred uničujočo konkurenco dežel, ki so se že prej industrializirale ter morejo zaradi boljše tehnične priprave in strokovne spretnosti proizvajati dosti ceneje? Države, ki niso tej nalogi kos, morajo z vezanimi rokami gledati, kako se njihov prebivalstvo trumoma seli v tujino, morajo namesto blaga izvažati pač delovne sile. Pa to je z redkimi izjemami izvoz na gotovo izgubo in pomenja toliko kakor izgubljeno vojno. Zategadelj že enostavno skrb za eksistenco, v kolikor sloni na številčni moči prebivalstva, sili državo, rajši s sredstvi trgovinske politike spopolniti domačo obrtnost tako, da prenese konkurenco z inozemstvom, najprej v tuzemstvu, pozneje pa tudi na tujih tržiščih. Ker ga ni naroda, ki bi na lastnem ozemlju našel proizvodne možnosti vseskozi v ugodnem stanju in se morajo prej ali slej vendarle ukoriščati tudi manj ugodne, nastane brezizjemno v vseh državah potreba zaščite. Politično in nacionalno svobodo mora ob carinskih zidovih najprej braniti trgovinska politika, predno se zavzame drugo obrambna črta, armada.

Gosta naseljenost pa ni sama po sebi trajno nosna podlaga državne moči in narodove svobode, ako je ne dopolnjuje primerna produktivnost v gospodarstvu. Ako siromaštvo ne pusti naravnih energij k razmahu, če glojta beda in glad na sociološki jedru naroda in če nezadovoljnost razjeda med stanovi čut solidarnosti, je tudi država ob zdravje in svojih moči ne razvije v tej smeri, kakor prebivalstvu primanjkuje gospodarskih sredstev, občuti država slabokrvnost svojih financ, brez katerih ni ne dobre uprave ne dobre armade. Tehnično zaostalost vojne opreme nadomesti danes osebna hrabrost le še do izvestne, zmiraj manj oddaljene meje. Skrb za čim večjo naseljenost pripelje torej za roko še skrb za prehrano in blagostanje prebivalstva. V njej nastane državi nova vodnica na zapletenih potih trgovinske politike. Treba je pogledati daleč v bodočnost in pravočasno ukreniti, kar je potrebno, da bi količina gmotnih sredstev rasla hitreje, mora rasti tudi povprečni dohodek. Le tedaj bo poskrbljeno tudi za kulturne potrebe, ki zahtevajo materialne žrtve v progresivno naraščajoči izmeri. S smotreno trgovinsko politiko izravna živčena generacija lastne svoje interese z interesi bodočih generacij in jim pripravlja

Dunajsko finančno pismo.

Med industrijami, ki v Avstriji prospevajo, je električna industrija prav v prvi vrsti. Izgradnja vodnih sil, zlasti pa elektrifikacija zveznih železnic, je pomenila za elektrarne visoko konjunkturo, ki je brez prestanka trajala skoraj pet let. Naročil je bilo za nič manj kot za 300 milijonov šilingov; in ker so zna le elektrarne pri sestavi računov dobro varovati svoje koristi, je bila elektrifikacija dobra kupčija pač zanje, ne pa za zvezne železnice. Prejšnja uprava zveznih železnic je sklenila že pred dvema letoma, da bo z izgotovitvijo še v gradbi se nahajajočih prog elektrifikacijsko akcijo zaključila. Računi, ki so jih tedaj napravile zvezne železnice, so pokazali, da spričo padlih premogovnih cen električni obrat ne pomeni nobenega prihranka, temveč da je še celo dražji kot premogovni obrat. Za progo Dunaj-Salzburg so izračunali za 14 do 15 milijonov šilingov večje stroške. A električna industrija nikakor ni bila voljna odreči se tako dobičkanosti kupčiji, je započela boj proti zveznim železnicam in ga je s pomočjo politike zmagovito končala. — Elektrifikacija je prišla spet na dnevni red. Prejšnja uprava zveznih železnic je hotela porabiti skupiček novega posojila v prvi vrsti za zboljšanje prog in za opremo zveznih železnic. — Gornja gradnja, ki je preslaba, naj bi se zboljšala, slabo držeči in pokvarjeni mostovi naj bi se izmenjali, postaje naj bi se prezidale in razširile, vojni park naj bi se pomnožil z nabavo težkih lokomotiv in tovornih vozov večje nosilnosti. Vse to bi obratne stroške zelo zmanjšalo in bi s tem dovedlo do večje rentabilnosti zveznih železnic. Če se bo posojilo naložilo sedaj v elektrifikaciji, bi se morale zapostaviti druge nujnejše investicije in bi bilo vprašanje, če bi se novo posojilo izkazalo kot produktivno. — Avstrijske električne družbe so pod nemško patronanco, one so ustanovile velikih nemških elektrokonzernov in so razmerno obvezane, da oddajo del svojih dohodkov tem konzernom. Zato se v prilog elektrifikacije ne more navesti niti to, da ostane iz nje izvirajoči dobiček doma v Avstriji.

V Nemčiji zasledujejo razvoj avstrijske elektrifikacije z velikim zanimanjem in od tam je izšlo tudi gibanje v delnicah podjetja Siemens-Schuckert. To podjetje je danes med najbogatejšimi avstrijskimi družbami. Ni veliko podjetij v Avstriji, ki bi imela ob delniški glavnici 35 milj. šilingov in ob rezervah 15 milj. šilingov vključena svoja posestva in naprave s samo 12.350.000 šilingi in, kojih debitorji in blagovne zaloge prekašajo dolgeve za 35 milj. šilingov; pri dolgovih pa tvorijo nezaračunjeni elektrifikacijski dobički najbrž glavno postavko. Ker družba svojega dobička ne more več skriti, a ga tudi noče javno deklarirati, je v preteklem letu svojo delniško glavnico prelevila s tem, da je zložila deset delnic po 15 šil. ter zvišala nominalne na 200 šilingov. Na ta novi nominalne je razdelila odstotno isto dividendo, kar je pa po denarnem znesku isto kot pomnožitev od 9 šilingov na 12. Sedaj naznanjajo preko Berlina nadaljnje zvišanje za 1%, morebiti tudi za 1½%.

Gospodarski položaj Avstrije ne kaže doslej še nobenih znakov boljšanja. — Brezposelnost sicer pada, a ne vsled večje zaposlenosti industrije, temveč vsled večje potrebe delovnih moči v poljedelstvu in v stavbarstvu. Zunanja trgovina prvega četrtletja je nazadovala tako v importu kot v eksportu. Zmanjšanje trgovskega obsega bi samo na sebi še ne bilo neugoden znak, če bi ne bilo povzročeno po padcu cen. Po kvantiteti ni padel ne uvoz agrarnih produktov in ne izvoz fabrikatov. Zlasti izvoz fabrikatov kaže, da so se najbrž zopet pričeli prisilni eksporti. Vse pričaja

ugodne pogoje obstanka. Najsigurnejše jih jim še pripravi tako, ako vstvarja tehnične možnosti, izkoristiti domače prirodne zaklade, ter ako vzbuja v prebivalstvu duha odvažne iniciative in tvorne gospodarske vztrajnosti, solidne podjetnosti in pa varčnosti. Krajše povedano: trgovinska politika vodi narod v zadovoljnejšo bodočnost najboljše tako, da vzbuja in učvršča v njem produktivne moči.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

kovanje je obrnjeno sedaj na najetje zveznega posoila. Kako si glede skorajšnjega najetja tega posojila nasprotujeta optimistično in pesimistično mnenje, smo pisali v zadnjem »Dunajskem finančnem pismu«. Vsi so si pa na jasnem, da bi bilo posojilo vsestransko dobrodošlo. To je za gospodarstvo prav sedaj zelo potrebno; treba je izvesti večje investicije, treba bo plačati dolgeve. Posojilo je sedaj v Avstriji točka, okoli katere se vse suče in o kateri vse govori.

Bilančne publikacije Kreditnega zavoda in Eskomptne družbe bodo kmalu izšle. Do tedaj mora biti razčiščeno vprašanje, ali bosta oba zavoda ostala pri stari dividendi ali pa če se bo Kreditni zavod odločil za manjšo dividendo, do česar obstoja brezdvomna tendenca. — Kreditni zavod bo pač zavzel stališče, da je moral v preteklem letu vsled priklonitve Bodenkredita svoja lastna sredstva zelo uporabiti, da bo v svojih koncernih izvršil sedaj razne spojitve in da je zato bolje, če iz skrčenja dividende ne napravi vprašanja prestiža. Na tečaj njegovih delnic bo brez vpliva, če bo dividenda skrčena ali pa če bo ostala ista kot je bila lani.

Razstave in sejmi

V. Mednarodni semenj v Solunu se bo vršil od 14. do 30. septembra 1930. Uprava velesejma v Solunu, kakor tudi trgovska Zbornica kr. Jugoslavije v Solunu dajeja interesentom vse potrebne informacije.

Mednarodna razstava gasilskih potrebščin v Rotterdamu se vrši od 25. julija do 10. avgusta t. l. Razstavljeni bodo vsi v to stroko spadajoči stroji, motorji, najrazličnejše orodje in sploh vse potrebščine za gasilce in gasilstvo sploh. Predsednik pripravljalnega odbora je ministrski prdsednik sam. Producenti katerikoli predmetov za gasilstvo so vabljeni, da se razstave udeležijo.

Mednarodna razstava gasilskega orodja in strojev se bo vršila od 25. julija do 10. avgusta v Rotterdamu na Holandskem. Tudi vsi naši jugoslovanski izdelovalci takšnega orodja so povabljeni na udeležbo.

KONKURZI.

Društvo industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo naslednjo okrožnico o otvorenih in odpravljenih konkurzi in predkonkurzi za čas od 21. do 30. aprila 1930.

A) Otvorjeni konkurzi:

Savska banovina: »Agraria« d. d., Čakovce; »Meteor« d. d., za filmsku industrijo, Zagreb.

Drinska banovina: Čosić Vlastimir, Mionica; Jančić Čedomir, Arilje; Lyon Franjo, Bobota.

Dunavska banovina: Antonić Dragutin, Novi Sad; Kandić Živojin, Kragujevac; Petrović V. Milutin, Smederevo.

Moravska banovina: Jovanović S. Miodrag, Kraljevo; Milenković Živko, Zabrta; Milić Dimitrij, Svilajnac; Milić J. Koste, Svilajnac; Mitić Dž. Save, Bežič; Smiljanij Živojin, Paraćin; Tajtačak Avram, Jagodina; Živić S. Čede-Čedomir, Svilajnac; Živić S. Tihomir, Svilajnac.

B) Otvorjeni predkonkurzi:

Dunavska banovina: Braun Ferdinand, Ilok.

C) Odpravljeni konkurzi:

Dravska banovina: Durjava Maks & Co., Maribor; Traun Anica, Maribor.

Savska banovina: Brozović Josip, Zagreb; Boškovičeva 18.

Drinska banovina: Milošević S. Milorad, Paune.

Moravska banovina: Milić Božidar, Svilajnac; Mladenović Dušan, Surdulica.

Vardarska banovina: Vukanović Ilija, Stip.

D) Odpravljeni predkonkurzi:

Savska banovina: D. d. za promet špiritom u Zagrebu; »Papirkonsum«, Zagreb; Trgovinsko k. d. Pollak i drug, Zagreb.

¹ Ostali podatki, n. pr. kdaj je ugotovitveni narok, katero sodišče je razglasilo konkurz, kdo je konkurzni upravitelj, se izvedo v društvenem tajnistvu.

² Vzrok, zakaj je bilo postopanje odpravljeno, se izve v društvenem tajnistvu.

Po svetu

Tovarno sladkorja v Turški Trakiji hoče ustanoviti skupina carigradskih sladkornih trgovcev. Podjetje bo imelo obliko delniške družbe in so sredstva zanj že zasigurana.

Nizzeavstrijska eskomptna družba in Združene elektrarne d. d. sta se fuzionirali. Glavni namen transakcije je enotno in koncentrično delo hidroelektrični kupčiji.

Jugoslovanska delegacija za trgovska pogajanja z Avstrijo je pred par dnevi odpotovala na Dunaj. Drugod opozarjamo na važnost in bistvo teh pogajanj.

Obrestna mera Banke za Mednarodna plačila bo po poročilih iz Bruslja znašala za obligacije Yungovega posojila najbrž 5½%. Posojilo se bo izvedlo skoraj gotovo med 20. in 25. t. m.

Poljedelskih zadrug v Nemčiji je bilo na koncu aprila 40.860.

Amsterdamska banka razdeljuje 9-5 odstotno dividendo.

Brazilsko kavno posojilo ni imelo tištega uspeha kakor so ga pričakovali; od 8 mil. funtov so morale prevzeti emisijske banke 6.500.000, čeprav so bili pogoji posojila prav ugodni.

Vozniške razmere v svetovni plovi so se zboljšale, povpraševanje po porabnem prostoru je postalo živahnije.

Carina na kubanski sladkor v U. S. A. znaša odslej naprej 2 cents za 1 funt.

Ganz-Danubius razdeljuje iz čistega dobička v znesku 2.464.000 pengö na delnico 8 pengö, toliko kot lani.

Mednarodna produkcija dušika je imela v berlinskih pogajanjih uspeh in je sklenila konvencijo.

Chade (Compañia Hispano-Americana de Electricidad) je imela v preteklem letu 52.710.000 zlatih peset čistega dobička in razdeljuje 17 odstotno dividendo (lani 50.880.000 in 15%).

Avstrijska Kreditanstalt bo razdelila za preteklo leto dividendo šil. 3:40 ali 8½% proti 4 in 10% za leto 1928.

Južna železnica (Donava-Sava-Adrija) je imela v preteklem letu 290.000 zlatih frankov poslovnega previška proti 86 tisoč v letu 1928. Previšek se, kot znano, prenese na novi račun in se porabi za nakupe delnic v odplačilne namene.

V Pariću pri Subotici so osnovali veliko drevesno šolo, obsegajočo 18 oral. Že v bodočem letu bo mogla ta šola prodajati sadike.

Na bodoči progi Kosovo-Boka Kotorska so dovršena trasacijska in projekcijska dela. Ta proga bo med najbolj važnimi v Jugoslaviji.

Dresdner Bank je prevzela s 1. majem že 75 let obstoječo veleugledno banko Reinhold Strecker v Halle. Ta banka je med najpomembnejšimi nemškimi zasebnimi bankami.

Večinske delnice hoče odpraviti tudi belgijska vlada, kakor vse kaže.

Vsled izvedbe v omejitvi produkcije čaja bodo imeli v Nizozemski Indiji letos za ca 4.500.000 kg manjši pridelek.

Danska banka je znižala obrestno mero od 4½ na 4%, banka Danziga od 5½ na 5% itd.

Konkurzov v Jugoslaviji so v prvih štirih letošnjih mesecih našli 303, dosti manj kot lani, ko sta jih imeli samo Srbija in Črna gora 347. Obnovljena možnost prisilne poravnave izven konkurza bo število konkurzov v bodoče pač zelo omejila.

Glede plačila izrednih doneskov za vzdrževanje avtonomnih cest je poslalo gradbeno ministrstvo tehničnim oddelkom pri vseh banovinah posebna navodila.

Zračna proga Beograd-Solun je bila otvorena 1. t. m.

Neugodni položaj delovnega trga v Nemčiji je označen z lanskoletno povprečnostjo 1.900.000 oseb, ki so delo iskale, in 1.275.000 glavnih dobivalcev podpor.

Na borzi v New Yorku se je pojavila nova huda panika in so nekateri efekti v enem samem dnevu padli za 5 do 15 točk.

Obrestno mero znižujejo vseposod, v Ameriki, Franciji, Angliji itd., in še ni videti konca. Glej o tem poseben članek.

Gospodarski in družabni pomen Kube.

Izza l. 1898, odkar je prosta vseh ovir, se Kuba svobodno razvija. V pristaniščih je živahen promet: nad 7000 ladij (12,5 milijonov ton) dolge vožnje in 11.500 čolnov obrežnega plovstva z 2.257.000 ton. Veliki in lepi otok, ki je pred l. 1839 imel eno samo cesto, vredno tega imena, »Camino central« od La Habane do Santiaga, in l. 1886 le 1500 km železnice, jih je 1923 imel za 5725 km, ne včevši posebnih železnic do naselbin z nasadi. Vse družbe so se strnile v enotno omrežje: Consolidated Railroads of Cuba. Isti napredek glede cest: 1926. je bilo 1500 milj (2.513 kilometrov) avtomobilskih cest, a za naslednjih 10 let je zasnovan načrt, čigar izvedba bo stala 385 milijonov dolarjev! Zategadelj privabi »Nica ob Atlantiku«, t. j. La Habana, 200.000 turistov vsako zimo.

Podzemsko bogastvo se je doslej dokaj zasledovalo — 1231 koncesij l. 1907, od njih 857 okoli Santiaga. Vendar razen železa, magnezija in bakra se doslej poskusi niso posebno otnesli.

V prvih letih (1515—1534) španske okupacije so odnesli s Kube zlata za 260.000 pesos.

Glavno bogastvo so poljedelska velepodjetja, »Maciendas de Cuenca«; njeni sladkorni, kavni; tobačni nasadi (vegos); živinoreja (potreros). Njih proizvodni zavzemajo domala ves izvoz, ki je 1923. znašal 400 milijonov dolarjev (3/4 z Združenimi državami). Obe republiki sta si v trgovski pogodbi zagotovili 20% znižanja vseh pristojbin za uvoz.

Cena sladkorja je »barometer otoskega prospeha«. Sladkorni trs raste na površini 4 mil. oralov. Pridelek, ki gre na 90% v Združene države, je l. 1924/25. dosegel 5.100.000 ton. Rum (15.000 pip na leto), melasa in alkoholi so važni postranski pridelki. Gojitev duhana ter izdelovanje smotk in svaljčic je drugi obrt na otoku. Vrednost letnega pridelka se giblje med 40 in 50 mil. dolarjev. Kava, med, vošek, kakao, ananas ali kraljevske jabolke, banana itd. so poljščine, ki jih Kuba nudi svetovnemu gospodarstvu. Najpred pod zaščito Združenih držav, kasneje pa samostojno je Kuba posvetila prvih 32 let svobode za to, da si pridobi, kar so ji najbolj pritrgovali. Organizirala se je obširna zdravstvena služba, opremljena z instituti in laboratoriji. Opira se na 82 mestnih higijskih svetov, ki jih podpira sijajna institucija takozvanih »quinitas«, okrevalnic. Ustanavljajo pa jih krožki (sociedades) in vzdržujejo, tako da so siromašnim bolnikom brezplačno na razpolago. Umrljivost se je silno znižala.

Kubanska vlada je posvetila veliko pažnjo uredbi policije, ki mora biti naobrazena in se dopolnjuje z natečaji. Zločinstva v republiki je skrčila na ničlo in s svojim tehničnim znanjem je dragocena pomoč v državnih zdravstvenih zavodih.

Razen vseučilišča, ustanovljenega 1721. in odličnega v La Habani, se španska vlada ni skoro nič brigala za pouk. L. 1882. je le 35.000 otrok hodilo v šole. L. 1924. je univerza, še zmeraj ugledna, štela 2272 dijakov. Toda Education act iz l. 1899. ureja osnovno in srednje šolstvo, ki obsega 3364 državnih šol s 6986 učitelji ter 377.475 učence, pri čemer niso upoštevane zasebne šole.

V vseh ozirih si Kuba prizadeva nadomestiti zamude, ki jih je zakrivila Španija. Kot najmlajša ljudovlada v Ameriki, je znala ostati svobodna napram starejši sestri ter izkoristiti njene skušnjaje, da si je dala brezhibno družabno organizacijo. K.

Za uvoz našega vina v Poljsko.

Poljska je uvozila v letu 1929 iz Francije okoli 1600 ton vina, iz Avstrije 1000 ton, iz Madžarske 750 ton, iz Italije 400 ton, iz ostalih držav 600 ton vina. Uvozna carina znaša 20 zlotov za 100 kg vina v sodih, za vino do 15° alkohola, 10% od gornje vsote je plačati za carinsko manipulacijo. Za vino v steklenicah se plača 74 zlatov za 100 kg. Poleg tega iznaša trošarina 1 zloti na liter vina do 15° alkohola, občinski davek znaša 30% trošarine in posebni davek od 10% trošarine.

Največje uvozne tvrdke v Poljski so: Langner, Warszawa, Zielna 24 (ima tranzitno skladišče); M. Seydes, Warszawa, Senatorska 36 (ima tranzitno skladišče); Wacaw Rago, Warszawa, Krakowskie Przedmiescie 54 (ima tranzitno skladišče); Simon Stecki, Warszawa, Krakowskie Przedmiescie 38; Stecki i Barbariski, Warszawa, Trebacka 1;

»Naturel«, Warszawa, Nalewski 26; A. Liberman, Warszawa, Franciszkanska 19; Wasserman, Warszawa, Plac Grzybowski 16;

Horowisz, Warszawa, Nowolipki 6; Cieslinski, import wina. Przemysl, ul. Kolejowa;

Federowicz et Paligay, Krakow, ul. Straszewskiego;

Hasi Lew, Łódź, Cegielniana 26; Bulwa, Łódź, Główna 47;

Behrman, Łódź, Polnocna 18; Borensztejn, Łódź, Nowomiejska 30;

Aehsel, Rot i Szwarc, Wilno, Niemiecka 22;

M. Ajzenstadt, Wilno, Zawalno 45.

Kotiček za knjige.

Funktionen- und Risikenlehre des Warenhandels. Vor dr. Karl Oberparleiter, o. ö. Professor a. d. Hochschule für Welthandel in Wien. Brosch. 6-50 RM. 217 strani, 1930. Če se delovanje gospodarskih obratov, ki urejujejo blagovno razdelitev, torej predvsem delovanje trgovine, more imenovati produktivno, ali ne, je vprašanje, s katerim se literatura že od nekdaj bavi. Avtor poskusi podati sistematično vse funkcije, ki so bistvo posameznih obratnih tipov v trgovini in iz katerih izhaja vrednost dvigajočega delovanja trgovine. Premaganje krajevnih in časovnih, kvalitativnih in kvantitativnih razlik itd. je udeleževalno polje trgovine. Izpolnjevanju funkcij stopi nasproti nevarnost ponesečenja, riziko. Tudi glede rizika se prvič v tej knjigi napravi poskus v funkcijah temelječega, sistematičnega in s tem popolnega opisa rizikov, njih virov in njih posledic. Knjiga je vsekakor priporočljiva.

Dobava-prodaja

Dobave. Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. maja t. l. ponudbe glede dobave železne pločevine in raznega lesa. — (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku). — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 14. maja t. l. ponudbe glede dobave pločevinastih plošč. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 21. maja t. l. pri Komandi mornarice v Zemunu glede dobave raznih zastav, praporov, činovnih znakov ter raznega blaga za zastave; dne 22. maja t. l. pa glede dobave 15.000 metrov belega platna za letne obleke. — Dne 21. maja t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomski oddelek v Beogradu glede dobave raznih spojin. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesantom na vpogled). — Dne 21. maja t. l. se bo vršila pri računsko-ekonomskem oddelku Ministrstva za gradbe v Beogradu ofertalna licitacija glede dobave koles za avtomobile. — (Pogoji so na vpogled pri omenjenem oddelku, Masarykova ul. 2).

Prodaja lesa. Direkcija šum v Ljubljani sprejema do 21. maja t. l. ponudbe glede prodaje hrastovega lesa. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani).

Zakon o prodaji drž. vredn. papirjev na obroke.

Trgovina z državnimi vrednostnimi papirji se v zadnjem času zelo širi. S te vrste trgovanjem se počajo najrazličnejše »bankarske radnje«, ki s pismenimi ponudbami ali potom svojih agentov prodrejo do najširših krogov interesentov. Tudi pri nas se te vrste trgovina zelo širi. Zato smatramo za potrebno, da v naslednjem priročniku v celoti besedilo zakona, ki je bil izdan pretekli teden in ki ureja te vrste trgovskih poslov. Zakon določa:

§ 1. Po predpisih tega zakona se morejo kupovati in prodajati na obroke samo obveznice državnih posojil kraljevine Jugoslavije in srečke Srbskega Rdečega križa, in to v celih komadih v njihovem nominalnem znesku.

§ 2. Te vrste posle lahko vršijo: 1. delniške kreditne ustanove, 2. občinske, banovinske hranilnice in regulativne hranilnice, 3. Protokolirane privatne banke, ki delajo že pet let.

Delniške kreditne ustanove, občinske in banovinske in regulativne hranilnice so dolžne pri začetku vršenja te vrste poslov javiti to ministrstvu financ, in sicer oddelku za državne dolge in državnega kredita. Protokolirane banke morajo priložiti podatke o višini kapitala kreditne ustanove in času, odkar banka obstoja.

§ 3. Kreditne ustanove, katerih kapital znaša najmanj 10 milijonov Din, in ustanove pod točko 2. § 2. tega zakona morajo obveznice in srečke čuvati pri sebi do njihove prodaje kupcem. Deln. kreditne ustanove s kapitalom, manjšim od 10 milijonov Din in bančne poslovalnice morajo obveznice in srečke pri zaključku posla deponirati pri finančnih direkcijah ali ustanovah, ki jih odredi minister financ, pri Nar. banki. Držav. hip. banki, pri Poštni hranilnici in njenih filijalah, kjer ostanejo na čuvanju do prodaje kupcem.

§ 4. Prepovedano je izvrševanje teh poslov po potovalnih agentih.

§ 5. V času zaključitve prodaje mora biti prodajalec lastnik papirjev.

§ 6. Prodajalec ne sme papirjev obremeniti. Sporazum med kupcem in prodajalcem proti predpisom tega zakona nima pravne veljave.

§ 7. Kupoprodajo je prepovedano spojiti 1. s kupom in prodajo katerikoli državnih vrednostnih papirjev, s prodajo zlatih ali srebrnih novcev ali kakimi drugimi dragocenostmi; 2. s tem, da se prodajajo na eventualni dobiček ali amortizacijo (promesae); 3. s tem, da se vežejo ti posli s katerikoli zavarovanjem ali s premijo v gotovini.

§ 8. Kupec postane lastnik obveznic ali srečk ter ima tudi njihove koristi takoj po kupu, ko mora položiti tudi prvi obrok. Prodajalec je dolžan zadržati papirje v zastavi, dokler kupec ne plača vseh obrokov. Papirji morajo biti varno zaprti in čuvani.

§ 9. Prepovedano je od kupca jemati kakršnekoli obveze za zavarovanje obveznic.

§ 10. Število odplačil ne more biti večje kakor 24 in na podlagi tega ne morejo biti roki daljši nad 24 mesecev.

Prodajalec obveznic in srečk je dolžan, da vsako prodajo redno napiše v posebno knjigo. Knjiga mora biti vezana, listi označeni s številkami ter vidirana od oblasti. Vsak list obsega dva dela: Odplačilni list, ki se preda kupcu in juksta, ki ostane pri prodajalcu. Odplačilni list se odtrga od jukste na perforiranem mestu, kjer je tiskan naziv prodajalca tako, da ostane polovica črk na odplačilnem listu, ostala polovica pa na juksti. Odplačilni listi morajo vsebovati: naslov odplačilni list, ime prodajalca, mesto prodaje, ime in priimek ter poklic in stanovanje kupca, datum izvršitve posla, vrsta in serija prodanih obveznic ali srečk, njihovo nominalno vrednost, borzno vrednost za časa zaključitve posla in njihovo prodajno ceno, kje so shranjeni papirji ter podpis prodajalca. Na drugi strani morajo biti citirani §§ 2, 3, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17 in 18 tega zakona.

Odplačilni list ne sme po obliki in vsebini imeti oblike in izgleda državnih srečk in obveznic.

§ 12. Prodajalec je dolžan, da na odgovarajočem odrezku odplačilnega lista kronološko beleži sprejem vsakega obroka.

§ 14. Kupec ne more prenesti izplačilnega lista na drugo osebo brez znanja in odobritve prodajalca.

§ 15. Prodajna cena vsakega kosa obveznice ali srečke, ki je predmet tega posla, sme znašati njihovo borzno ceno ob času sklenitve posla in največ do 18% več za kapital in stroške, ako število mesečnih obrokov ne presega 12, ako je število obrokov večje kot 12, se sme prodajna cena zvišati preko 18%, in to največ za 1% od vsakega mesečnega obroka preko 12.

§ 16. Kupec je dolžan točno v roku plačati dogovorjeni obrok. Ako ga po pogodbenem roku ne položi tekom 15 dni, je prodajalec upravičen, da v prihodnjih 7 dneh proda vrednosti papir na domači borzi ali da ga prevzame sam po borzni ceni.

§ 17. Iz zneska prodaje ali prevzema za sebe sme prodajalec obdržati zase samo oni znesek, ki mu še ni bil plačan za odpadle mesečne obroke. Presežek mora izročiti kupcu z obračunom.

§ 18. Ako znesek prodaje ne zadošča za poravnavo mesečnih obrokov, prodajalec ni dolžan, da ga izroči kupcu.

II. Državne takse. § 19. Iz naslova vseh taks se mora na odplačilno listo pri zaključku posla prilepiti takсна znamka za 50 par za vsak kos obveznic ali srečk z nominalno vrednostjo 100 Din vključno, po 1 Din pa, ako je nominalna vrednost obveznice ali srečke več kot 100 Din. Ta taksa je obenem taksa za potrdilo oziroma za poročilo o izvršenem plačilu mesečnega obroka v nasprotju s T št. 3334 taksne tarife. Takso plača prodajalec.

§ 20. Na vrhu vsakega odplačilnega lista je treba naznačiti: takсна znamka po 1 Din, prilepiti pa jo je treba na juksti ter tu uničiti.

III. Državno nadzorstvo. § 21. Ministrstvo financ (oddelek za dolgeve in državni kredit) in finančne direkcije na področju svoje teritorialne pristojnosti smejo po svojih organih vsak čas izvršiti pregled te vrste poslovanja.

§ 22. Drž. organi, ki vrše pregled, so dolžni, da v knjigah prodajalca pismeno ugotove najdeno stanje in da se podpisujejo, pristavljajo datum izvršenega pregleda.

§ 23. Vsi prodajalci so dolžni imeti uradno borzno tečajnico najbližnje domače borze in jo staviti na razpolago državnim organom pri pregledu.

IV. Prestopki in kazni. § 24. Kdor vrši te posle in ne izpolni pogojev § 2 tega zakona, se kaznuje z denarno kaznijo od 5000 do 10.000 Din v korist državne blagajne in se mu obenem prepove nadaljnje izvrševanje teh poslov.

§ 25. Prodajalec, ki krši člene 5, 6 in 7 tega zakona, se kaznuje poleg kazni, ki je predvidena v kazenskem zakonu in ki jo ugotovi in o kateri sodi pristojno sodišče, še z denarno kaznijo od 5000 do 10.000 Din v korist državne blagajne in s prepovedjo nadaljnjega izvrševanja teh poslov.

§ 26. Vse druge kršitve odredb tega zakona se kaznujejo od 1000 do 10.000 Din v korist drž. blagajne, v ponovnem primeru pa z denarno kaznijo in s prepovedjo izvrševanja teh poslov.

§ 27. Kazni po tem zakonu bo izrekla po zaslišanju prodajalca v prvi stopnji finančna direkcija, v katere teritorialno pristojnost spadajo prodajalci, ki so kršili predpise tega zakona. Proti sklepu finančne direkcije se sme prodajalec pritožiti na ministrstvo financ (oddelek državnih dolgov in državnega kredita), in to v teku 15 dni po dostavi kazenskega odloka. Na odločitev ministrstva financ je dopustna pritožba na državni svet neposredno in v roku 30 dni po sprejemu formalnega sklepa ministra financ.

§ 28. Izrečene kazni se iztirjajo takoj in ostanejo zastavljene pri finančni direkciji, ki je izdala sklep o kazni, dokler ne postane izvršna.

§ 29. Kršitve po tem zakonu zastarajo po dveh letih.

§ 30. Glede začetka, konca in prestopka vseh prestopkov po tem zakonu veljajo določbe občega kazenskega zakonika.

V. Prehodne določbe. § 31. Nakupi in prodaje te vrste, ki so bile sklenjene pred uveljavitvijo tega zakona in kojih popolna likvidacija ne znaša več kot 6

Borzni senjal za lesno stroko

Anton Lušin

je preselil svojo pisarno v

Wolfovo ulico št. 10

prvo nadstropje.

mesečnih obrokov, ne spadajo pod določbe tega zakona.

§ 32. Kupoprodaje na obroke, ki so bile sklenjene pred uveljavitvijo tega zakona in za čijih popolno likvidacijo je treba več ko 6 mesečnih obrokov, je treba prilagoditi predpisom tega zakona, razen glede predpisa § 15 tega zakona.

§ 33. Mesec dni po uveljavljenju je vsak prodajalec dolžan predložiti ministrstvu financ (oddelek državnih dolgov in državnega kredita) spisek preje sklenjenih nakupov in prodaj, ki še niso popolnoma likvidirane. V tem spisku je treba označiti: ime, priimek, poklic, prebivališče kupca, vrste in količine obveznic in srečk, ki so bile prodane na obroke, prodajno ceno, mesečni obrok, število plačanih obrokov in število dolžnih obrokov.

Patagonija.

Patagonija in Ognjena zemlja, ozemlje Južne Amerike, ki se nahaja blizu antarktičnih pokrajin, zavzemata odlično mesto med deželami, ki proizvajajo ovčjo volno. Ti dve deželi dobavljata surovo volno, ki ima v največji meri vse lastnosti, ki so potrebne za visoko vredno prejo. Največji del v Južni Patagoniji in v Ognjeni zemlji pridobivane volne se izvažajo preko pristanišča Punta Arenas. Radi tega se naziva ta volna punta arenas li kratko punta-volna, ki je posebno cenjena, ker je izredno lahka, mehka in daje blesteče belo prejo.

Ne bo odveč, če si v zemljepisnem oziru bolj ogledamo Patagonijo. To je dežela, ki tvori najjužnejši del ameriške celine in leži med 39° 10' in 52°, 53' in 43" južne širine. To ozemlje meri 793.980 km², na Argentinijo odpade 672.595 km² in na Čile pa 121.587 km². Dežela tvori v notranjosti visoki plato, ki pada proti morju v terasah in se končuje v strmi, razdrapani obali. Patagonija ima svoj najvišji vrh v Andih, ki tvorijo zapadno mejo; to je vulkan Tornado, visok 2980 m, na severu in Chalten, visok 2170 m na jugu. Mogočni ledeniki se vlečejo na zapadnih obronkih Andov. V tem pogorju izvirajo mogočne reke, ki pa niso plovne radi številnih brzic in vodopadov, ki jih povzroča terasasto in vertikalno oblikovano ozemlje. Glede klime je povedati, da je zapadna obala mnogo mrzlejša, kakor vzhodna stran, katere se dolika del ekvatorialnega toka. Zapadni del dežele je izpostavljen močnim vremenskim izpremembam, kakor viharju, dežju in snegu.

Povprečna letna temperatura znaša v Bahia Blanca 15-2°, v Punta Arenas 6-2°, povprečna množina dežja pa 490 odnosno 570 mm. Flora Patagonije je

v notranjosti, dežele, vseskozi jako revna: nizko trnje in grmičevje, ki ne dosega niti 1 m višine, se tu pa tam dobi. Tla so pokrita s trdimi, rjavimi šopi trave, ki tvorijo skromno hrano za ovce. Drevesa se nahajajo samo na severu dežele. Nasprotno pa je zapadna obala bogata na mogočnih koničastih gozdovih, ki se raztegajo do Magalhaes-ove ceste.

Od interesantnih živali poseduje Patagonija Gounako in pasance, od roparskih živali je omeniti puma, mačko pampas in brazilsko lisico. Na severu živi Nandu, majhen noj. Jelene najdemo v Andih do Južnega vrha.

Ovca v Patagoniji ni domorodna. O pravi kulturi ovčereje se lahko tukaj govori šele od srede 19. stoletja naprej. Kamenita tla, kjer pomanjkuje vode in skoro neprenehoma divjačo viharji, ki letnim časom odgovarjajoče prinašajo s seboj sneg, dež ali pa suh pesek, povzročajo, da je ovčereja težak problem. V severnih conah so po večini udomačene merino-ovce, medtem, ko se nahajajo v sredini in na jugu ovce, mešane rase. Natančnih podatkov o produkciji volne v Patagoniji nimamo, ker ni tam skoro nobenih železnic, ki bi lahko vodile natančno statistiko o tovorih, in ker gre izvoz tudi iz argentinskega ozemlja po večini preko čilškega pristanišča Punta Arenas, kjer se množine volne vpisujejo v splošno čilsko izvozno statistiko, kar seveda ni pravilno. Poudariti je edino, da množine, ki se zadnja leta izvažajo preko argentinskih pristanišč Patagonije, stalno naraščajo.

35 milijonov avtomobilov.

Vsako leto priobča časopis »American Automobile« število avtomobilov v vseh državah sveta. K temu avtomobilističnemu štetju je vse mobilizirano: strokovne organizacije, avtomobilni klubi, trgovska zastopstva, konzulati, pa naj si bo to iz najbolj oddaljenih kotičkov sveta. Razumljivo je, da številke ne odgovarjajo zmeraj faktičnemu stanju, ker je treba pri štetju računati z marsikakšno težkočo; zato se moramo pri nekaterih deželah, večinoma prekomorskih, zadovoljiti z okroglimi številkami, včasih tudi samo s cenitvami.

Zadnje štetje, nanašajoče se na 1. jan. 1930 in prav sedaj zaključeno, izkazuje na vsem svetu nekaj manj kot 35 milijonov avtomobilov, 34.888.000. Upoštevana so vozila, ki so v rabi, ne pa vozila v tovarniških zalogah in pri trgovcih. Obenem so izvedli štetje motornih koles in so jih našli 2.566.000.

O pomnožitvi avtomobilnega parka, v porabi se nahajajočega, beremo nekaj

zanimivih števil. Prvo štetje se je izvršilo leta 1922 in je izkazalo šele 12 milijonov 589.000 avtomobilov. Prirastek do 1. jan. 1930 je 176 odstoten. L. 1925 so našli 1. jan. 21.375.000 avtomobilov, l. 1926 1. jan. 24.452.000, 1. jan. 1927 27.527.000, 1. jan. 1928 29.638.000, 1. 1929 31.852.000. Prirastek v preteklem letu je bil 9-5 odstoten.

Amerika, Severna in Južna skupaj, ima danes 28.612.000 avtomobilov, Evropa 4.650.000, Avstralija in Oceanija 789 tisoč, Azija 509.000 in Afrika 319.000.

Ce se sešete številke deloma ne ujemajo s skupnim številom, pride to od okrajšav pri tisočkah. Na razdelbo to seveda prav nič ne vpliva. Prirastek v preteklem letu 1929 je bil pri Aziji 19-3 odstoten, pri Afriki 16 odstoten, pri Evropi 12-4 odstoten, pri Avstraliji 11-5 odstoten in pri Ameriki 11-3%. Od vsega svetovnega avtomobilnega parka pride na Zedinjene države celih 26.565.000 avtomobilov, to je več kot 75 odstotkov. Na drugem mestu je Anglija z 1.371.000 avtomobili, na tretjem Francija z 1 milijon 266.000, na četrtem Kanada z 1 milijon 169.000, na petem Nemčija s 609 tisoč avtomobilov. Pa ima Kanada samo 10 milijonov prebivalcev, Nemčija nad 60 milijonov. Največji odstotni prirastek od leta 1922 dalje izkazuje Češkoslovaška; število avtomobilov je naraslo tam od 4133 na 65.600 ali za 1489 odstotkov! Nemčija je v isti dobi pomnožila število avtomobilov od 91.384 na 609.030 ali za 567 odstotkov. Najmanjši odstotni prirastek zaznamujejo U. S. A., namreč 151 odstotkov; ni čudno, ker so že pred leti imele zelo veliko avtomobilov. Motornih koles imajo pa U. S. A. malo, kakor smo o tem že večkrat govorili, namreč samo 125.000. Tam si vsak rajši nabavi avto, ki ni dosti dražji.

Nekatere države bomo še navedli, in sicer takšne, ki so nam bolj znane, in pa takšne, kjer nas večje ali manjše število avtomobilov osupne: Argentina 358.000, Italija 230.000, Španija 178.000, Nova Zelandija 174.000 (pa ima komaj poldrugi milijon prebivalcev), Indija 164.000 (prebivalcev pa 300 milijonov), Švedska 145.000, Belgija 140.000, Danska 103.000, Nizozemska 98.000, Japonska 90.000, Mehika 81.000, Švica 71.000, Kuba 48.000, Havai 43.000, Norveška 41 tisoč, Poljska 38.000 (Norveška nima 3 mil. ljudi, Poljska jih ima 30 milijonov), Avstrija 34.000, Rumunija 32.000, Kitajska samo 30.000, Portugalska 29.000, Egipt 26.000, Rusija 24.000!, Ogrska 19 tisoč, Grška 17.000, Peru 14.000, Jugoslavija 10.675 (kje smo zadaj!), Tunezija 9700, Sirija 9000, Turčija 9000, Bolgarija 3300, mali otoček Mauritius 3300!, Alaska 2500, otoček Malta 2000!, kneževina Monako (meri poldrugi km²) 1600, otoček Madeira 800, Albanija 400, Afganistan samo 200, itd.

Razno

Borza dela v Mariboru. Od 27. aprila do 3. maja je iskalo dela 145 oseb in sicer 84 moških in 61 ženskih, 135 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 37 moških in 51 ženskih, tedaj 88 oseb, odpotovalo jih je 5, odpadlo pa 29, koncem tedna pa jih je ostalo še 691 v evidenci. Od 1. januarja do 3. maja pa je dela iskalo 2039 moških in 1014 ženskih oseb, 1955 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 717 moških in 641 ženskih oseb, odpotovalo jih je 241, odpadlo pa 763.

Irzna poročila

MARIBORSKI TRG, dne 3. maja 1930.

Slaninariji so pripeljali iz 14 občin na 31 vozeh 65 zaklanih svinj, 146 kg jeter, 52 kg pljuč, 160 kg črevesne masti in 45 kg svinjskih želodcev, kmetje pa 18 s krompirjem in čebulo naloženih voz na trg. Cene mesu so ostale neizpremenjene pri slaninarijih in tudi pri domačih mesarjih.

Perutnina in druge domače živali. Teh je bilo okoli 500 komadov. Cene so bile piščancem Din 12-50-35, kokošim 45-55, gosem 80, domačim zajcem Din 10-30, kolicem Din 75-125, kanarčkom 50-75 Din za komad.

Ribe: domače so stale Din 25, morske pa Din 18, 28 in 30 za kg.

Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice. Cene: krompirju Din 0-50 do 1-25, letošnjemu 9, grahu v stročju 10, kislemu zelju 3-4, kisli repi 2, maslu 44-48, čebuli 2-50-3, česnu 16 Din za kg; mleku 2-50-3, smetani 12-14, oljenu in bučnemu olju 16-18 za liter, glavnati solati 1-50-3, karfiolu 5 do 10, kolerabi 1-1-50, jabolkom 5 do 60 za kg, oranžam 1-3, limonam 0-75 do 1-50 za komad, cveticam 0-25-3 za komad.

Lončena in lesena roba se je prodajala po Din 1-100, lesene grablje 7 do 10, držala 10-12, brezove metle 1-75 do 5 za komad.

Seno in slama na mariborskem trgu. Kmetje so pripeljali v sredo 30. aprila 12 vozov sena in 6 slame, v soboto 3. maja pa 20 vozov sena, 4 otave, 12 slame in 2 voza stelje na trg. Cene so bile: senu Din 60-90, otavi 70-80, slami 45 do 55, stelji pa 40 za 100 kg.

Čitajte in razširjajte
»TRGOVSKI LIST«.

Advokat Dr. Aleš Peršin

naznanja, da je preselil pisarno v

Dalmatinovo ulico štev. 3
I. nadstropje, Ljubljana

(poleg Kmetijske posojilnice)

Telefon št. 20-19

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, GREGORIČEVA 23

se priporoča
za naročila.

PUCH
KOLESA

IGN. VOK, LJUBLJANA
PODRUŽNICA NOVOMESTO

SVETOVNA
ZNAMKA SO
IN
OSTANEJO
NA PRVEM
MESTU
PLAČLJIVO
TUDI
NA OBROKE

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko
blago

raznoversno žganje,
moko in deželne pri-
delke. - Raznoversno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za ka-
vo in mlin za dišave s
električnim obratom.
Centri na razpolago!

Brzjavlj: Krispercoloniale Ljubljana

Telefon štev. 2263

ANT. KRISPER COLONIALE

Lastnik: Josip Verlič

Veletrgovina kolonijalne

robe - Velepražarna
kave - Mlini za dišave

Točna postrežba

LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 33

Zaloga špirita, raznega

žganja in konjaka -
Mineralne vode - - -

Centri na razpolago

Ustanovljeno leta 1840

KUVERTA

DRUŽBA S. O. Z.

Tvornica kuvert in konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot 1 Karlovska c. 2